

hmeljarske informacije

Izdaja Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije, Cesta žalskega tabora 2, 3310 Žalec
Urednik: Gregor Leskošek, e-pošta uredništva: gregor.leskosek@ihps.si
Uredniški odbor: Gregor Leskošek, dr. Magda Rak Cizej, dr. Barbara Čeh, dr. Sebastjan Radišek
Naklada: 300 izvodov

ISSN 1408 - 4775

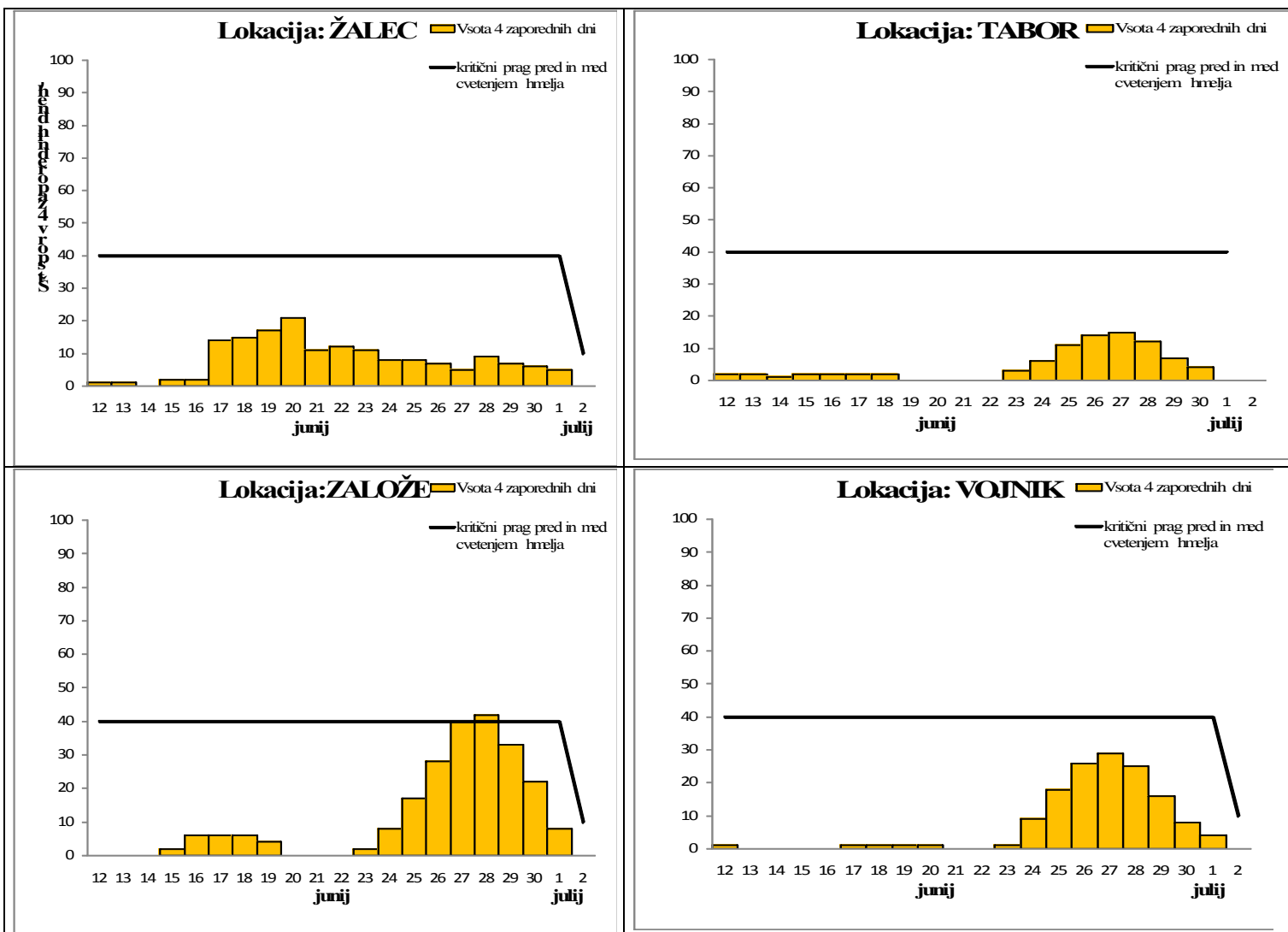
Letnik 32, št. 10

2. julij 2015

G. Leskošek, M. Rak Cizej, S. Radišek: **VARSTVO HMEĽJA**

Hmeljeva peronospora

Iz grafov ulova spor (slika 1) je razvidno, da so le te prisotne na vseh lokacijah. Konec junija so na lokaciji Založe tudi presegle kritično mejo (40 ulovljenih spor v štirih zaporednih dneh). Obilne padavine v zadnjem obdobju so izprale fungicidni nanos, hmelj pa prehaja v občutljivo razvojno fazo cvetenja zato vam svetujemo, da hmeljišča poškopite z enim od pripravkov na osnovi bakra v predpisanih odmerkih (glej Hmeljarske inf. št 2) ali pa uporabite pripravek Delan v odmerku 1,2 kg/ha. Na voljo sta tudi pripravka Ortiva ter Revus ki ju uporabite glede na bujnost in habitus rastlin med 1 in 1,6 l/ha. Pripravek Revus svetujemo povsod tam kjer že najdete znake okužb s hmeljevo peronosporo .

Slika 1: Ulov spor v štirih zaporednih dneh na različnih lokacijah

Hmeljeva listna uš

Prelet krilatih uši iz zimskega gostitelja na hmelj je letos trajal 35 dni in je bil končan 10. junija. V večini primerov ste že uporabili sistemične insekticide za zatiranje hmeljeve listne uši, v nasprotnem primeru to nemudoma storite. Po pregledu hmeljišč je delovanje aficidov dobro. Prosimo, da pri pregledu hmeljišč pozornost namenite tudi na uši. V primeru, da jih najdete v večjem številu, se obrnite na Inštitut.

Hmeljeva pršica

Zgodnji pojav hmeljeve pršice v letošnjem letu je povzročil, da ste v večini hmeljišč uporabili akaricid v prvi dekadi junija. Sedaj je ponovno čas za intenziven pregled hmeljišč in v večini hmeljišč je glede na frekvenco in populacijo pršice, ponovno potrebno uporabiti akaricid, v kolikor to še niste storili, je potrebno aplikacijo opraviti še pred napovedanimi visokimi temperaturami. Namreč glede na habitus rastlin, ki v večini primerov niso bujne, ima pršica idealne pogoje (svetlo in toplo) za nemoten in hiter razvoj. Poleg do sedaj razpoložljivih akaricidov, je z današnjim dnem, 2. julija dobil izredno dovoljenje še en akaricid in sicer Envidor SC 240 (preglednica 1). V kolikor se dogovorite s svojim kupcem hmelja, lahko uporabite tudi aktivno snov mibemektin (Milbeknock ali Koromite). Opozorimo vas naj, da ne smete uporabljati sredstev v vročem vremenu; za boljše delovanje se priporoča tretiranje v večernih urah. Ker so sredstva nevarna za čebele, je potrebno pred aplikacijo zmulčiti cvetočo podrast okrog hmeljišč.

Dejstvo je, da je trenutna uporaba akaricida Envidor s strokovnega vidika neupravičen, namreč pozna uporaba omenjenega pripravka ne bo dala zadovoljivega učinka.

Preglednica 1: Registrirani akaricidi za zatiranje hmeljeve pršice na hmelju v letu 2015

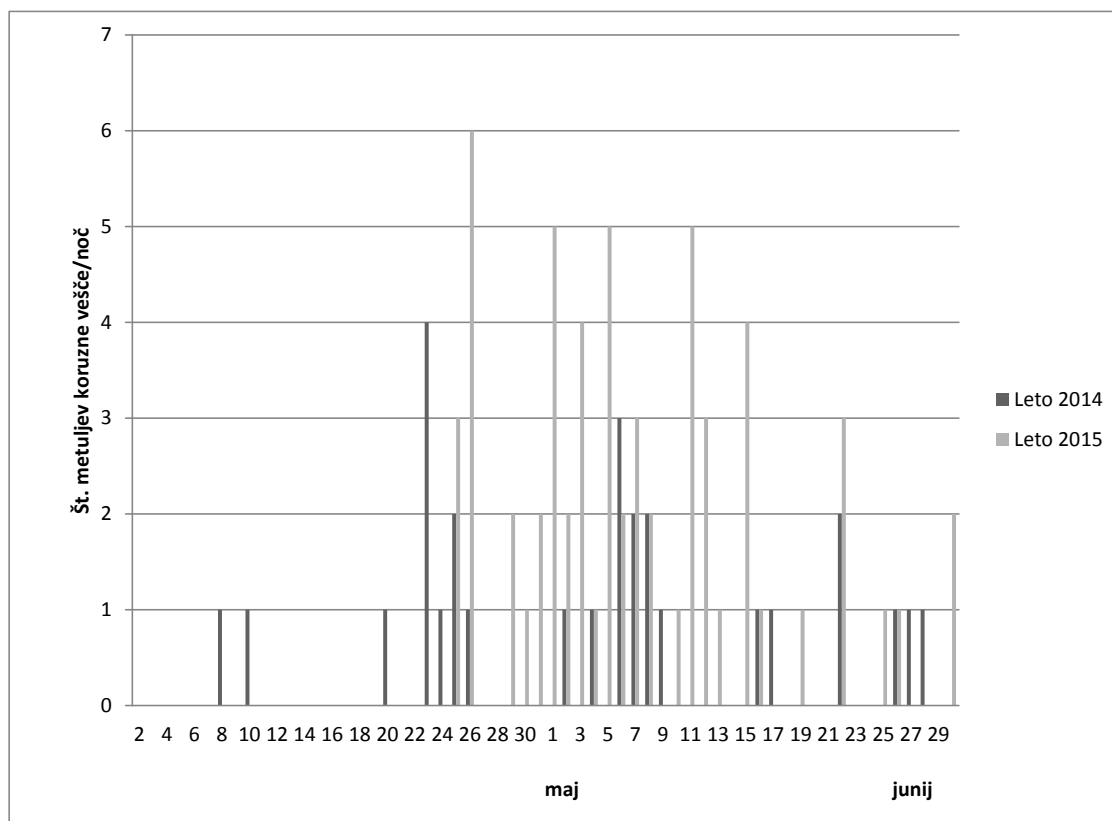
Akaricid	Aktivna snov	Koncentracija / odmerek	Karenc a (dni)	Število škroplje nj v rastni dobi	Varnostni pas tlorisne širine od meje brega voda 1. in 2. reda (m)	
					Šobe klasične	Šobe Agrop TD
Nissorun 10 WP	heksitiazoks	0,5 – 1,0 kg/ha	28	2-krat	30	20
Vertimec 1,8 % EC	abamektin	1,0 - 1,25 l/ha	28	1-krat	50	20
Vertimec Pro	abamektin	1,25 l/ha	28	2-krat	30	
Envidor SC 240*	spiorodiklofen	1,8 l/ha	14	2-krat	30	15 m do voda 1. reda; 10 m do voda 2. reda

*Izredno dovoljenje izdano s strani UVHVVR dne, 2. 7. 2015

Naj pojasnimo še nekatera dejstva, glede pereče problematike iskanja novih akaricidov v hmeljarstvu. Vasko leto Inštitut išče možnosti za pridobitev novih aktivnih snovi, ki so dovoljene za uporabo v hmelju na svetovnem trgu. Tako smo v letu 2007 oddali vlogo za izredno dovoljenje akaricida Envidor, ki je takrat izkazoval primerno učinkovitost, pa smo dobili s strani takratne Uprave negativni odgovor, namreč po do takrat znanih podatkih je bil okoljsko nesprejemljiv za uporabo v hmeljarstvu v Sloveniji. V zadnjih 3 letih smo veliko energije vložili za pridobitev a.s. etoksazol, pa ni obrodilo sadov zaradi različnih razlogov. Spomladi letošnjega leta smo vložili vlogo za izredno dovoljenje a.s. bifenezet, ki je bila s strani UVHVVR zavržena, saj po trenutno razpoložljivih podatkih, pomeni preveliko tveganje za uporabnika, izvajalca ukrepov kot tudi naključno prisotne osebe, je tudi nesprejemljiva za ptice in male sesalce. V tem letu že več mesecev iščemo distributerja, dobavitelja še enega akaricida, kateri je z letošnjim letom dovoljen tudi v Nemčiji, pa zaenkrat še nimamo povratnih informacij. Ko jih bomo imeli, boste o tem obveščeni.

Koruzna vešča

Kot smo vas že obveščali, je v letošnjem letu populacija koruzne vešče zelo velika, posledično tudi poškodbe in sicer ne samo na širšem območju Žalca, temveč tudi izven njega. Let metuljev koruzne vešče 1. generacije se počasi zaključuje, o začetku leta druge generacije, vas bomo obvestili. Zato sedaj uporaba sredstev za zatiranje koruzne vešče niso upravičena.

Graf 1: Let metuljev koruzne vešče na svetlobni vabi v Žalcu v letu 2015

Viroidna zakrnelost hmelja

Smo v obdobju ko lahko na rastlinah že opazimo očitna znamenja te nevarne bolezni, ki jo povzročata virusom podobna organizma »*Citrus bark cracking viroid (CBCVd)*« in *Hop stunt viroid (HSVd)*. Obolele rastline ni možno pozdraviti, zato je ključnega pomena, da jih čim prej odkrijemo in odstranimo iz nasada. Bolezenska znamenja vključujejo izrazito zaostajajo rastlin v rasti ter zbito rast glavnih in stranskih poganjkov. Značilno bolezensko znamenje v tem času predstavlja tudi hitrejši razvoj cvetov (tudi do 10 dni pred zdravimi) ter blago rumenenje listne mase predvsem v zgornjem delu rastlin.

V nadaljevanju vegetacije se pojav bolezenskih znamenj stopnjuje tako, da rastline ne dosežejo višine žičnice, listi ostajajo manjši in nekoliko mehurjasti, storžki pa deformirani in nepopolno razviti. Ker oba viroida zelo negativno vplivata na razvoj koreninskega sistema obolele rastline težje prenašajo sušo, se slabše razvijajo in odmrejo v 3-5 letih. Bolezen se prenaša izključno mehansko oz. z rastlinskim sokom, ki ostane na orodju in opremi, s sadilnim materialom, hmeljevino ter ostalimi nerazgrajenimi ostanki rastlin. Ob odkritju bolezni v nasadu je potrebno nemudoma odstraniti nadzemne dele obolelih rastlin in 2 sosednji rastlini v isti vrsti, saj so okužene rastline kužne po celotni površini. Hkrati opravimo premaz bazalnega dela trt na prerezu s totalnim herbicidom, da povzročimo propad korenike, ki jo lahko odstranimo po obiranju. V ta namen je registriran herbicidni pripravek Touchdown System4 (15% konc.) podjetja Syngenta. Okužene nadzemne dele lahko najhitreje uničimo z zakopom (globina min. 0.5m), ki pa ne sme biti na vodovarstvenem območju. V primeru večjih žarišč je najprimernejši ukrep krčenje poljin ali celotnega hmeljišča. Kemično lahko viruse in viroide preprečujemo le z uporabo razkužil, ki jih tretiramo na opremo po končanju del v okuženih nasadih. Tu izpostavljam predvsem razkužila, ki imajo antivirusno/viroidno delovanje npr. Virocid ali Kickstart – 0,5 % ali Ecocid S – 1%. V mesecu juliju IHPS prične z rednimi sistematičnimi pregledi hmeljišč, ki so usmerjeni predvsem na že okužena območja. Bolezen je zelo nepredvidljiva in se hitro širi, zato v primeru, da v svojih hmeljiščih opazite sumljive rastline o tem obvestite Oddelek za varstvo rastlin (IHPS; tel 03 71 21 600), da opravimo laboratorijsko analizo in vam podrobnejše svetujemo glede nadaljnjih ukrepov.

Verticilijska uvelost hmelja

V začetku meseca julija bomo pričeli z vsakoletnim izvajanjem sistematičnih pregledov hmeljišč na okuženih območjih s katerim nadzorujemo pojav in širjenje verticilijske uvelosti hmelja. Nadzor bo v letu 2015 ciljno usmerjen pregledom že okuženih hmeljišč, nasadom, ki so ponovno posajeni na karantenske premene in nasadom v katerih nas boste pridelovalci sami opozorili na obolele rastline. Pred vsakim območnim pregledom hmeljišč vas bomo telefonsko obvestili, da boste seznanjeni z našim obiskom. V lanskem letu je Uprava za varno hrano, veterino in varstvo rastlin RS preklicala izvajanje »Pravilnika o ukrepih za preprečevanje širjenja in zatiranje hmeljeve uvelosti, ki jo povzročata glivi *Verticillium alboatrum* Reinke at Berthold in *Verticillium dahliae* Klebahn (Uradni list RS, št. 65/01, 117/02 in 21/07)«. To v praksi pomeni, da ukrepi v okuženih hmeljiščih sedaj temeljijo na dosedanjih priporočilih javne službe zdravstvenega varstva rastlin na IHPS, ki pa niso več uradno odrejeni s strani Fitosanitarne inšpekcije (FSI). Uradni nadzor (FSI in certifikacijski organ na IHPS) nad hmeljevo uvelostjo se bo nadaljeval na nivoju sadilnega materiala v matičnih hmeljiščih in ukoreniščih, v skladu z Direktivo Sveta EU 2000/29/ES, Zakonom o zdravstvenem varstvu rastlin (Ur. L. RS, št. 62/07 - uradno prečiščeno besedilo in 36/10) in Pravilnikom o trženju razmnoževalnega materiala in sadik hmelja (Ur.l. RS, št. 45/13 in 24/15). Spremljanje pojava hmeljeve uvelosti izven območij pridelave sadilnega materiala bo še naprej opravljala javna služba za varstvo rastlin na IHPS, pri čemer bodo pregledi usmerjeni predvsem na nadzorovanje letalne oblike te karantenske bolezni. Pri omejevanju hmeljeve uvelosti je ključnega pomena, da ste hmeljarji, tako kot do sedaj, tudi sami pozorni na pojav uvelih rastlin, saj le s pravočasnim odkritjem manjših žarišč uspemo upočasniti širjenje te bolezni. Med najbolj prepoznavna bolezenska znamenja verticilijske uvelosti spada rumenjenje in odmiranje listov pri čemer se listni robovi obrnejo navzgor, prizadeti listi pa ob dotiku odpadejo. Razvoj te bolezni se prične na spodnjem delu rastline in času 1-2 tednov prizadene celotno rastlino. Ob prerezu obolelih trt v spodnjem delu rastline je vidno rjavo prevodno tkivo. Ob pojavu sumljivih rastlin obvestite Oddelek za varstvo rastlin (IHPS; tel 03 71 21 600), da opravimo laboratorijsko analizo in vam svetujemo glede nadaljnjih ukrepov.